

Putsnings av vallinsådd

Ola Hallin och Jan Jansson, Hushållningssällskapet Sjuhärad

Den relativt tidiga spannmålskorsten 2002 följt av en varm höst gjorde att många vallinsådder fick en alltför kraftig tillväxt. Hur påverkar en putsning eller skörd av vallinsådden på hösten nästa års vall? Ett försök med ren gräsvall på mulljord som putsades eller skördades den 14 oktober resulterade i en lägre avkastning i förstaårvallens förstaskörd. Den 18 september var vallinsåddens ts-mängd ca 1500 kg/ha. Putsnings eller skörd vid denna tidpunkt reducerade inte nästa års skörd lika mycket. Ett motsvarande försök i en ekologisk klöverblandvall på Rådde gård hade under senhösten och vintern omfattande sorkskador. Putsnings eller skörd av vallinsådden på hösten har minskat sorkskadorna påtagligt. Putsnings tidigt den 18 september med kvarlämnat material verkar ha gett en viss gödslingsseffekt till ekologiska vallen som inte tillförs något kväve.

Bakgrund

Under gynnsamma förhållanden med milda höstar kan vallinsådder som anlagts i en för året tidigt skördad skyddsgröda växa till så mycket efter skörd att en avputsning eller skörd av vallinsådden kan övervägas. För stor mängd insådd kvar över vintern skulle kunna gynna svampangrepp i vallen. En kraftig förna på våren som riskerar att komma med i förstaskörden tros i en del fall ha påverkat

ensilagekvaliteten och sporproblemen i mjölkbesättningarna. Val av tidpunkt för årets sista skörd kan påverka vallens övervintring.

För att belysa dessa problemställningar anlades två försök i Sjuhäradsbygden hösten 2002 där kraftiga vallinsådder på senhösten var vanligt förekommande. Den ena försöket anlades i en ren gräsvallsinsådd på mulljord i Rösered, Månstad. Det andra försöket anlades i en ekologisk baljväxtblandvall på Rådde gård, Långhem. I försöksplanen ingick två olika tidpunkter för en skörd av vallinsådden eller för en putsning där materialet fick ligga. Tidpunkterna var i mitten av september eller i mitten av oktober (Se tabell 1).

Utförande och resultat

Försöket på Rösered låg på mulljord och var insått med gräsblandning SW 912 Gräskraft Bas. Den 18 september hade vallinsådden en ts-mängd på ca 1500 kg/ha. Den botaniska sammansättningen dominerades av ängssvingel med 66 %, engelskt rajgräs 29 %. Timotejandelen var mycket låg ca 1 %. Putsnings med kvarlämnat material, led D och E utfördes med Votex betesputsare. Stubbhöjden den 18 september var 15 cm och vid den sena putsnings 12 cm. Led B och C, putsning med bortfört material utfördes med vallskördemaskinen. Stubbhöjden var vid båda tidpunkterna ca 10 cm.

Avkastnings i förstaårvallens förstaskörd var låg, 1400-1800 kg ts/ha. Vallen var sent gödslad (20 maj) och dessutom var ogräsförekomsten stor, mellan 11-22 % av

ts. Alla fyra putsningsalternativ har gett en avkastningssänkning. Putsning eller skörd i oktober har gett den lägsta avkastningen. Försöket har ett högt medelfel och resultaten är osäkra.

Försöket på Rådde låg i ekologisk odling och var insått med fröblandningen SW 944 Intensiv Bas med innehåll av gräs, vit- och rödklöver. Baljväxthalten på hösten vid den tidiga putsningen var 65 % av de insådda vallväxterarna (rödklöver 35 % och vitklöver 30 %) Av gräsen övervägde ängssvingeln med 22 %. Andelen engelskt rajgräs uppgick till 9 %. Även här var timotejandelen låg, 3 %. Den 18 september hade vallinsådden en ts-mängd på ca 2500 kg/ha. Putsningen med kvarlämnat material, led D och E utfördes med Votex betesputsare. Stubbhöjden vid båda tidpunkterna var 15 cm. Led B och C, putsning med bortfört material utfördes med

vallskördemaskinen. Stubbhöjden var vid båda tidpunkterna ca 10 cm. Försöket utsattes för stora sorkskador under vintern. Detta innebär att det är svårt att dra några slutsatser kring effekterna av putsningarna mer än vad beträffar effekten på sorkangreppen. Vid den gradering som gjordes den 15 maj bedömdes att 53 % av parcellytan i det obehandlade (oputsade) ledet var skadad var sork. I de led som putsades tidigt, den 18 september, var skadorna av sork endast 4-6 % medan de led som putsades den 14 oktober hade skador kring 15 %. Det led som putsades tidigt med kvarlämnat material har högre ts-avkastning än det led som skördades (bortfördes) vid samma tidpunkt. Försöksfelet är högt så någon säker skillnad är det inte men kan förklaras av en gödslingseffekt. Den ekologiska vallen har inte gödslats inför första skörd.

Tabell 1. Putsning av vallinsådd höst 2002 Två försök i Sjuhärad

Skörd 1 i vall I 2003 L6-6400-02V	Rådde, SW 944				Rösered, SW 912		
	Sork- skador %	Skörd 18-Jun kg ts/ha	Klöver- halt		Skörd 13-Jun kg ts/ha	Ogräs	
			Rel	%		Rel	%
A. Obehandlat	53	3914	100	74	1817	100	22
B. Putsning tidigt, bortfört material	6	4218	108	81	1578	87	11
C. Putsning sent, bortfört material	14	4315	110	72	1429	79	23
D. Putsning tidigt, kvarlämnat materia	4	4533	116	75	1701	94	22
E. Putsning sent, kvarlämnat material	16	4157	106	88	1399	77	23
CV%		9,4			9,6		
LSD kg		615			235		
Putsningstidpunkter B,D=02-09-18, C,E= 02-10-14							
Putsning bortfört material, 18-Sep,kg ts/ha		2462		55%	1466		

Försöket på Rådde är i en ekologisk vallinsådd med fröblandning SW 944. Ogräs alla 0 vid skörd.

Försöket på Rösered är en insådd av ren gräsvall-SW 912 -på mulljord.

Gödslingen skedde sent, 05-20, med 250 kg/ha NK 20:15